

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA HUDUDIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH**Ozodov Feruz***Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot kafedrası*

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli transformatsiya sharoitida hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyalarini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini yoritilgan. Raqamli texnologiyalarni iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga keng joriy etish hududlarning iqtisodiy salohiyatini oshirish, boshqaruv samaradorligini ta'minlash, investitsion muhitni yaxshilash hamda innovatsion faoliyatni rivojlantirishning muhim omili sifatida baholangan. Shuningdek, hududiy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar, elektron hukumat, raqamli platformalar va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida hududlarning raqobatbardoshligini oshirish, iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish va aholi farovonligini yuksaltirishga xizmat qiluvchi strategik takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: *raqamli transformatsiya, hududiy iqtisodiyot, iqtisodiy rivojlanish, strategiya, innovatsiya, raqamli iqtisodiyot, elektron hukumat, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar, investitsiya, raqamli infratuzilma.*

Hozirgi davrda dunyo iqtisodiyotida kuzatilayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichini boshlab berdi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida davlat boshqaruvi, ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, moliya, transport va logistika kabi sohalarda tub o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Raqamli transformatsiya nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki boshqaruv tizimlarini takomillashtirish, resurslardan oqilona foydalanish va hududlarning raqobatbardoshligini kuchaytirishda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bois hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyalarini zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish bugungi kunning dolzarb ilmiy va amaliy masalalaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida ham iqtisodiyotning barcha tarmoqlarini raqamlashtirish, davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish va hududlarni kompleks rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali hududlarning iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish, investitsion muhitni yaxshilash, yangi ish o'rinlarini yaratish va aholi turmush sifatini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Biroq hududlar o'rtasidagi iqtisodiy rivojlanish darajasidagi tafovutlar, raqamli infratuzilmaning notekis rivojlanganligi hamda innovatsion

faoliyatning yetarli darajada shakllanmaganligi mavjud strategiyalarni takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyalarini takomillashtirishda raqamli transformatsiya asosiy harakatlantiruvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida iqtisodiy jarayonlarni real vaqt rejimida monitoring qilish, tahlil etish va prognozlash imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa boshqaruv qarorlarini ilmiy asosda qabul qilish, hududlarning mavjud resurslarini samarali taqsimlash hamda iqtisodiy xavflarni oldindan aniqlash imkonini beradi. Natijada davlat boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqqligi va shaffofligi ortib, iqtisodiy jarayonlarni boshqarish sifati sezilarli darajada yaxshilanadi. Hududiy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida raqamli infratuzilmani takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Yuqori tezlikdagi internet tarmoqlarini kengaytirish, ma'lumotlarni qayta ishlash markazlarini rivojlantirish, elektron hukumat xizmatlarini ommalashtirish hamda raqamli platformalarni joriy etish tadbirkorlik subyektlari uchun qulay biznes muhitini yaratadi. Ayniqsa, chekka hududlarda raqamli infratuzilmaning rivojlanishi elektron tijorat, masofaviy ta'lim, telemeditsina va boshqa zamonaviy xizmatlarning kengayishiga xizmat qiladi. Bu esa hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish va aholi bandligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Raqamli transformatsiya jarayonida sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar tahlili, blokcheyn texnologiyasi, narsalar interneti va bulutli texnologiyalarni iqtisodiy boshqaruv tizimiga integratsiya qilish alohida ahamiyatga ega. Mazkur texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, logistika jarayonlarini optimallashtirish, energiya resurslarini tejash va investitsion loyihalarni boshqarishda yuqori natijalarga erishish imkonini beradi. Shuningdek, iqtisodiy ko'rsatkichlarni avtomatik tahlil qilish va prognozlash orqali hududlarning istiqbolli rivojlanish yo'nalishlarini belgilash imkoniyati kengayadi. Hududiy iqtisodiyot strategiyalarini takomillashtirishda innovatsion ekotizimni rivojlantirish ham muhim vazifalardan biridir. Oliy ta'lim muassasalari, ilmiy-tadqiqot institutlari, texnoparklar, biznes-inkubatorlar va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish yangi texnologiyalarni yaratish va ularni ishlab chiqarishga joriy etishni jadallashtiradi. Innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish, startap tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash hamda ventur kapital bozorini rivojlantirish hududlarda yuqori qo'shilgan qiymat yaratuvchi ishlab chiqarishlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda har bir hududning tabiiy resurslari, mehnat salohiyati, geografik joylashuvi va iqtisodiy ixtisoslashuvini chuqur tahlil qilish zarur. Hududlarning ustunliklariga asoslangan rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish, sanoat klasterlarini shakllantirish, eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish hamda yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Shu bilan birga, davlat va xususiy sektor hamkorligini kengaytirish, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy

etish hamda aholining raqamli savodxonligini oshirish hududlarning uzoq muddatli raqobatbardoshligini mustahkamlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli transformatsiya asosida hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyalarini takomillashtirish mamlakatning barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlashning muhim shartlaridan biridir. Zamonaviy raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, elektron davlat boshqaruvini takomillashtirish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish hamda investitsion muhitni yanada yaxshilash hududlarning iqtisodiy salohiyati va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Kelgusida hududlarning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda ishlab chiqilgan raqamli rivojlanish strategiyalarini izchil amalga oshirish, iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish va innovatsion boshqaruv usullarini keng qo'llash orqali mamlakatning iqtisodiy taraqqiyotini yangi bosqichga olib chiqish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining iqtisodiyotni raqamlashtirish va hududlarni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi materiallari.
4. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari.
5. OECD. Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives.
6. World Bank. World Development Report: Data for Better Lives.
7. Klaus Schwab. The Fourth Industrial Revolution.
8. Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence.